

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСОБИ РОЗВИТКУ ПРОЕКТНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ В ЕКОНОМІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Постійні зміни, що відбуваються у суспільному житті вимагають розвитку нових організаційних засобів освіти, методів, педагогічних технологій. У повсякденне життя впевнено ввійшло поняття «проект» та «проектна діяльність» — у всіх галузях сучасного життя реалізуються різноманітні проекти — і не тільки у архітектурно-будівельній галузі, але й у промисловому підприємстві (проекти маркетингових досліджень, рекламних акцій), у політичній та соціальній сферах, науково-дослідній діяльності та ін. Такий «проектний» спосіб життя вимагає широкого запровадження в освітній процес альтернативних форм і засобів навчання, зокрема **проектно-дослідницької технології навчання, основним смислом якої є навчання шляхом розв'язання певної реальної проблеми.** Останнім часом можливості навчальної проектної технології активно обговорюються у науковій літературі і впроваджуються педагогами-практиками. Але на рівні ВНЗ ця технологія застосовується все ще досить обмежено. Окрім курсових проектів, як досить традиційної форми індивідуального проектування студентів, інших форм проектування на сьогодні дуже мало. Так, тільки 16 % з опитаних студентів III-го курсу КНЕУ відповіли стверджувально, що вони брали участь у навчальних (не курсових) проектах з різних дисциплін.

На сьогодні проектування розглядається як особливий вид діяльності, що відрізняється від наукової та виробничої діяльності і може застосовуватися у будь-якій соціальній сфері, зокрема в освіті. Проектування як вид діяльності вимагає розвитку певних умінь: як інтелектуальних (здатність створювати стратегію і тактику розв'язання певної проблеми, інтегрувати знання різних дисциплін, формулювати гіпотези, аналізувати інформацію, робити висновки та ін.) а також соціальних (вміти взаємодіяти у спільній взаємопов'язаній діяльності та домовлятися), емоційно-вольових, здатності до саморегуляції. Ці вміння необхідно розвивати під час навчання у ВНЗ. Тому можна говорити про необхідність розвитку певного способу мислення — проектного мислення. Отже,

проектне мислення — це спосіб міркування над навчальною задачею комплексно, з точки зору розв’язання певної проблеми і створення моделі розв’язання цієї проблеми — продумування різних шляхів та способів її вирішення, конструювання в уяві певного результату з метою отримання певного продукту.

Поняття «**навчальна проектна діяльність**» знаходить своє відображення на перетині двох дисциплін — педагогічної та психологічної наук, тому навчання проектній діяльності передбачає врахування, як основних закономірностей педагогічного процесу, так і її психологічного змісту. Ми дали робоче визначення навчальної проектної діяльності: *це спеціально організована діяльність суб’єктів навчання, спрямована на вирішення деякого навчального завдання, яка завершується реалізацією реального практичного результату (продукту). Навчальна проектна діяльність може бути індивідуальною, парною або груповою.*

Проектування у ВНЗ може відбуватися на трьох рівнях:

Назва рівня проектування та типу проекту	Зміст та цілі проектування
<i>Навчальне проектування — студентський (пошуковий, дослідницький, творчий та ін.) проект</i>	Досягнення певної навчальної мети шляхом розробки певного навчального продукту (наприклад, проекту уроку з економіки, моделі маркетингової стратегії тощо)
<i>Педагогічне проектування навчальної діяльності студента (викладацький проект)</i>	Розробка нового або перетворення існуючого методу або навчального засобу, навчального завдання і т. ін.
<i>Інноваційне педагогічне проектування у ВНЗ — проект розвитку ВНЗ (проект на рівні керівництва ВНЗ)</i>	Проектування та впровадження нововведень у ВНЗ, інноваційна діяльність (наприклад, введення модульно-рейтингової системи у КНЕУ).

Навчальна проектна технологія інтегрує в собі сукупність методів, які дають можливість максимально активізувати творчий та пізнавальний потенціал студентів: пошукові, дослідницькі методи, кейси, дискусії, мозкові атаки, евристичні бесіди та вправи, ділові та рольові ігри, метод проектів тощо. В педагогіці давно застосовується метод проектів, але на сьогоднішній день цей метод удосконалюється, реалізується у нових формах, отримує нові засоби реалізації та удосконалену методіку.

МЕТОД ПРОЕКТІВ — це сукупність способів, дій студентів у їхній певній послідовності для досягнення поставленої

мети — розв’язання певної проблеми, значущої для студентів і оформленої у вигляді деякого кінцевого продукту (Полат Є. С., 2000) Метод проектів дає можливість учням навчитися самостійно критично та творчо мислити, розмірковувати, аналізувати інформацію і, спираючись на наукові факти, закономірності, робити самостійні висновки; приймати самостійні аргументовані рішення; навчитися працювати в команді, виконуючи різні соціальні ролі, тобто всім основним компетенціям, необхідним сучасному фахівцю.

Таким чином, ми бачимо одним із актуальних завдань психолого-педагогічного циклу дисциплін — розвиток проектного мислення на всіх рівнях управління навчальною діяльністю — студентському, викладацькому — як важливої умови підвищення професійної підготовки фахівців у економічному ВНЗ. На рівні навчального проектування це завдання можливо здійснювати за допомогою спеціальних тренінгових вправ, вплетених у загальний курс дисципліни. На рівні педагогічного проектування — під час тренінгового курсу з основ психолого-педагогічної підготовки для викладачів КНЕУ.

*Н. П. Лопата, аспірантка,
кафедра історії економічних вчень та економічної історії*

ЕКОНОМІЧНА ЕТИКА ЯК СИСТЕМА НОРМ ТА ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ ПОВЕДІНКИ ЕКОНОМІЧНОГО СУБ’ЄКТА

Економічна етика для вітчизняної економічної науки є новою галуззю, тоді як її прикладні аспекти у вигляді етики фірми, корпоративної та професійної етики (юристів, аудиторів та бухгалтерів, державних службовців) набувають поширення як через запровадження в практичній діяльності, так і розробку програм відповідних дисциплін та їх включення у навчальний процес.

Для української держави на сьогодні існує чимало завдань. Проте, очевидним є той факт, що вибір та формулювання задач, так і їх безпосереднє вирішення мають здійснюватися відповідними фахівцями, виховання та творення яких є обов’язком вітчизняної системи освіти та науки.